ī hac vita: sicut
servis suis fideli-
bz cōmittit dnūs
ihs dicens. Ego
tamē dū venio:
singulis decōmissis
sibi negotijs singu
los iudicare. Obsecro
igitur te dnē appl' om
nē bēnitu dinē tibi
ī matrī: pēsta cūctis
fidelibz ī hac vita
muscia ī pēdictis ēs
te de hora ī horā. ut
mānifestet habūda
tia glē tue: pī finī
ta sēla sēlōrū amen.

Explicit thomas de bēnedictis

Incipit tractatus
bēi thome de dīnis
moribus. Capm primum

Deus fiat esto
tote: sicut
et pater
vester celestis pfectus
est. In hac sa
cra scriptura nihil
nobis ī possibile
cōsulitur et pcipit.
In hoc bto domini
ihū non sunt nobis
pcepta sta dīna
l' mores dīnī: ad
quos nemo pfecte pt
attingere: sed imita
mur ut ad eos imitā
dos pro possibilita
te nra accedē stude
amus: qz hoc possu
mus et debemus. et ni
hil dignius. ut dicit
iohānes epūs. q ut
homo sui condito
ris sit imitator: et
sicōm modū appetit
facultatis dīni opis
executor. Deus immu
tabilis est. Capm secundum

Est igitur unus
mos sine pfectio in
deo: q immutabilis
est sua nā. potes
tate. integritate. Ego
go deus et nō mutor.

Et b̄tus ĩacob. Apud
quē non est tū sm̄u
tatio Et nō ĩmutabi
lia sunt ꝓpa eiꝰ sēt̄z
cēntiā: sz angelus.
aiā. celū. et quatuor
elemēta. Et qnqz
mittat angelos. qn̄
qz non mittat. alu
qnq subtrahat gra
tiā hōib̄z. aliqn̄ to
ferat: qnqz pcā dim̄
tet. qnqz dissmu
let. mutabilitas ē
ĩ creaturis. nulla
ten ĩ creatore. Ꝓ
cipue vero ĩ nouis
sio die ordinatio su
a turba bonos et ma
los ĩmutabilis ꝑ
manebit. tū bonis
mercēdē sup̄ mei
tū: malis penam
ultra meritū mē
surabit. Sic et no
bis studendū esset
ad mentis cōstantiā.
ut nr aduersis frath.
nr psperis illecti. a
liquatin a via re
titudinis flectere
m̄ sicut b̄tus iob.
Justificationēs ist
quā tepi tenē nō
deseram. Et aplus
Certus sū qr neqz
mors neqz vita neqz
angeli neqz prīci
pat neqz virtu
tes neqz ĩstantia
neqz futura neqz for
titudo neqz alti
tudo. neqz profundū.
neqz creatura alia
poterunt nos sepa
rare a caritate dei.
Sz heu nimis ĩcon
stantes sum ĩ sēt̄z me
ditationib̄z. ordina
tis affectib̄z. ĩ tosti
entie securitate. m
recta voluntate. Ipsu
q̄ subito mutam de
bono ꝗ malū. de
spe ĩ timorē ĩnstā.
et e contrario de gra

dio ī dolorē iustū.
et contrario. de
tarditate ī loqua
citatē. de maturi
tate ī levitatē. de
tarditate ī iancorē.
l'īuidiā. de feruo
re ī acidiā. de hu
militate ī vanāglo
riā l'supbiā. de mā
suetudine ī uā. de
spiritali letitia
l'amore ī carnalē:
ita q̄ nūq̄ vno mo
mēto ī eodē statu sta
bilēs p̄manem. nisi q̄ heu cōstan
tēs sum. ī ī cōstātia
a mīfidelitate. ī
mg̃tudine. ī spuā
libz defectibz. ī mp
ssione. ī tēporis a
missione. ī levita
tibz. ī cogitatiōibz.
et affectiōibus ī pu
ritas. ī instabilita
autē exteriorū sen
suū et membrorū:
mutabilitatē mōi
dū affectionū et mo
tuū iteriorū. Ut hoc
tamē niterem mē
to ut nos frequēt
vno eodē modo: id ē
mature et benigne
ī statu. et ī mtessu.
et in oī cōuersatio
ne nrā equalit
haberemus ~~Bonū
deo placet~~ Ca. iij.

Hūus mos ē m
deo sue p̄fectō:
q̄ omne bonū sibi
cr. nā placet oī tē
pore. et ī oī loco. si
ue ī angelis sive
ī hoībz. sive ī alijs c
aturis. sive sit bo
nāle corporis. ut est
pulchritudo. fortitu
do. sanitas. nālis
maturitas: aut a
nimē. ut est īge
nij p̄spicacitas. te
nax memoria. subti
lis ītelligentia nā

lis bona voluntas. ¶ Dili: nobis placere
arbitrij libertas debet omne bonū
et similia. Sine bo semp et ubiq. et in
nū ḡtis datū. ut e qualibz creaturis.
bn̄ legere. bn̄ cuta et deberemus bonū
re. bn̄ pdicare. fa solliciite tueri et fo
tūdū. continēte. ab uere: oibz q bonū
stinēte esse: ōpo impugnātibz au
sitos mores habe. dacter resiste: ma
et filia. Sine bonū lū quoq semp et u
ḡtuitū q maxime biq ex corde detesta
deo placet. ut est fi ri. et ḡtū possu
des spes. caritas. hu mus q ḡtiq consilio
militas. patia. obia pede. app' iuria dei
mia. veritas. tem et dnpnū primi.
pātia. iustia. pru et multo ap̄lus app
dentia. et stia. Et t' totum media creato
omne malū sibi ris. q app' pitulū
displicet. semp. et u lporis. hz heu res fie
biq. i quolibz. Nū ēpter vbi t' i totum
ei iustia iustie. Cū ei lādat quis l'
mūdicia mūdicie diligit ob gratia hu
iunita est: ita di mulitatis. religois
ne voluntati malī deuocois. pdicatio
tia contria est. et q nis. l' alteius gratie
bonū gratie puat et nos ex ipo tris
pl' diminuit qd bo tia contpm q l' al
nus deus nē contulit. lius gratia diminu

um q. qd aliud qp
qp bonu non pla
ceat nob demon
tram q. Aut tu a
liquis otiosa loqt.
detrahit. a det. a
alias lenitates seu
pcia to mittit: et
nos to idem q. tollo
quim. aut tu de
stantiae tordis tala
mala audem q. au
dim q. qd aliud fa
tum q nisi qp ma
la no displicet tes
tes sum q. Deus
pnudet oia ca iiii

Alio mos siue
pfio est i deo. qp
oia bo futura et
mala prudet pnu
det. et antequ oia
fiant cognosit. et
qdqp boi l' mali pos
set ex eis oriri dis
ternit: sicut casu
angeli et primito
mus pstinit. et
tentari pmisit.
et qd mali sequ
potuit prognouit.
sic generis humani
dampnatio. et qd
qd bonu. sic filij dei
incarnatio. et ex hoc
maior ex omnipotentia
e qp ante ante ho
mi est glorificatio
o fili pnudenda
nob essent oia u
ba et opa mea. mu
ta et mcessus mi.
et qd boi. qd ma
li qd nobis. qd sta
tali. qd emendatio
nis ex ipis aliis
possit euenire. ite
progitandu est si
temptationes for
tassis in futuru in
surgeret siue ab
homibus siue a de
monibus. a mitis car
nalibus siue spualibus.

aut abūmicis tarna
nalibz suis spūalibz.
quaut resistendū. q
ut tollerādū. qualut
cuādōū: quia mi
nꝰ feriant iacula
que pūdent. Item
pūdendū qꝰ futu
rū ī separatione cor
pis et aīe. qꝰ tus
dolor īminet cor
pori: qꝰ tus timor
aīe. qꝰ tū periculū.
Ubi manendū
cū deo ul dyabolo
ī celo l ī inferno.
qꝰ ta iocūditas cū
deo manentibz: qꝰ ta
infelicitas ab eo re
cedentibz. Vbi eet
oibz in mente h
usari. deo moyses
optauit. Vtinam
saperet et ītelige
rent: ac nouissima
prouiderent.

pūdet

Deus patiens est

Hinc mos sincer
fīō est ī deo: qꝰ
iuniciūqꝰ a creatura
sua offendit et con
tempnit. nūqꝰ tū
ipam nam odit. sz
vere eā diligit. et
bonū eiꝰ feruēt de
desiderat: letz ma
lū eiꝰ detestet. et
prouidet ei tempa
lia absq; suo desiderio.
et spiritualia si ea
cōcupiscit. Sicut solet
suū oriri sup bonos
et malos: et pluit
sup iustos et īius
tos. Nolunt ipsa
one filii tendere debe
rem. ut qꝰtūcūqꝰ
nos homo laderet.
nūqꝰ tamen natu
ra ipsi odiremꝰ. sz
oē ei bonū optaremꝰ.
et qūtūqꝰ corpale l
spūale auxilū a no
bis expeteret. subsi
diū a nob ptinꝰ m
ueniret. Ipsum deo

odiū hz deus. et no
bis licitū est. vt nō
ppter hōīs dilēcōd
vitia diligam⁹. n⁷
ppt' detestationem
vitiorū naturā hōis
detestem⁹: sed natu
rā diligam⁹ et vitia
detestantes. Desric
Hic ~~no dei~~ o
est mos ī deo: q
nūq; expte ipē vn⁹
de alter⁹ malitia
rempit detrimentū
nihil ei notet sto
michael tasus luci
fer. n⁷ iude malitia
a bto petro. nec iu
de malitia bto petro
caritate diminuit.
Deo heu nos mise
ri vni⁹ religiose p
sone excessum ī totū
claustrū refundim⁹.
ymo totū ordinem.
sed et omnes religi
osos pro pēto vni⁹
pēti tomdempna
m⁹. Et si ab vno timi
to mō lectorum. tota
sua pgeniem et mul
tos pauperes inocen
tes pseqmur. et a
micos et familiares
ipīs ēptum possim⁹
idebite molestam⁹:
qd dns ī lege phibu
it dicens non por
tabit filius iniqtatem
patris. n⁷ pater iniq
tate filij: sed vnūq; q
on⁹ suū portabit di
ut aplus. heu quot
ens contigit tū ali
quis turbato ē. q etia
am ipse deus licet
īmerito de hor fieri
rempit detrimētū: ex
eo q tūc nō volt tā
tare l'studē l'lege l'
orare. Desertio dei
Hic mos ē ī deo
q nūq; ppt' mag
iustitiā deserit. n⁷ ppt'
iustitiā meam dereli
quit nūq; ei aliquis
indicat l'ēdempnat
sine mia: n⁷ aliqu
is miserit sine iu
stitia. Ex nos miseri

tu iustitiam seruare
contendimus mia or
tinguit. et tu alu
tu miam exhibemus
iustitia penitus sepe
lit: hic scriptura sul
ptrusque commendat i
bi. misericordiam et veritas
non te deserant circum
pe. ipsam et indui
um tabulo tibi dnc
Ita mos est in deo.
Cum omnes scit
omnes creature cla
ment vindictam dei
contra peccatorem. si
cut in apocalipsi legi
tur. quomnes clama
bant. Iusti et iudicia domine
verus et sanctus nonne iu
dicas et vindicas san
guinem meum de hiis
qui habitant in terra. Deus tamen pa
cient et misericors exspe
ctat peccatorem usque ad
mortem. ut miserat
et sui. si conuerti no
lit a via sua mala.
quia non delectat miseri
cordia dei in perditione
viuorum. Nos in
patientes in momento
to antequam ad plenum
fodiat peccatori fouea
maledicentes et vin
dictam exclamantes
eum apponimus sepeli
re. imperantes quia
re tam diu sustineat
peccatum malicia con
tra bonos: non conside
rantes quia bona sa
piens deus ordinat
de malicia eorum. Qua
tantum laudandus est
deus. et tanto miserentur. sus
tinet malum in malicia
a. ac si mundum seru
aret a peccato l'expe
ret a peccatis. hoc ei com
mendat omipotentiam
suam. Non est tanta mag
ne potentie: iniquum
in fouea inferni demer
gere: sed miam suam ex
tendo maxime et mi

secundo manifestat.

Liberalitas dei

Alio e mos dei sine profio: q̃ creaturis tribuit quod tribuibile est. et ab eis receptibile e. cum singulis momentis tribuit. cui habilitatem inuenit. licet videat in eis no sufficere. humana natura vnituit cui filio suo in vna persona. quod maximum e: et animam creauit tamquam trinitatis pt alia dona spualia. ne sitiens eam carne et sanguine dulci filij sui. Item nichil in tribuitu reliquit: hoc e omnium dine voluntatis. Nam quod sibi naturale e: tribuit deus per gratiam creaturis. Angelis tribuit beatitudinem. nunq̃ expartis miseriam. Choro apl'orum patientiam. ut quod soluat leligent in tria. solutum et ligatum sit in celo Choro Ap̃hetarum sapiencia prnosticandi futura. ora que fuerunt. Choro martirum: fortitudinem contra adversa Choro confessorum in speciem constantiam: choro virginum tormentum in certamine illesebras. Item quibusdam specialiter tribuunt aliquid habere ex. quod natura. ut abrahe largitatem. moysi mansuetudinem: qui mitissimus hominum fuit. ioseph prudentiam super egyptum. sampson fortitudinem. helie zelum iustitie: patientiam iob. et tobie. heliseo mortuorum suscitacionem. danieli mundi castitatem. samuel fidelitatem. danid tota prsequentes misericordiam. salamoni prudentiam: ioi baptiste sanctitatis et veritatis

amorem: hic virginibus
multitudinem: petro fa-
tatem: iohi euangeli-
te fastidium: hic pau-
lo zelum aliarum. et sic p
norum cognitionem. Sin-
guli in istis alios ex-
cellebant: istum ceas
nia eadem habuissent.
¶ Sic nos inuicem con-
ra debemus: non solum
oculos vide p alios. au-
res ad audiendum con-
fessiones. os ad pon-
tandum. ad tandum con-
silia: pedes ad ambula-
dum. cor ad meditandum
pro aliorum salute. ve-
rum etiam quisq habemus in
spiritualibus sive in tempora-
libus. quisq possumus ex
tenus p opa. ito p deside-
ria. et quisq sumus in
corpore et in anima singulis
in purgatorio. et q nir
vinunt et p nos erunt:
ut secm voluntatem
dei vivat in pnti et in futuro.

¶ Clarabilitas dei. po.
Ecce nos est dei: q
graues multas
miserias suas stati pa-
rato e remittere cui ap
firmitate cessare et re-
parare emendare apponit.
ymo apl vnicum gemi-
tum cordis contriti ob-
liuisci sicut dicit scrip-
tura: q postea nunq
disponat vltiscendo si
sic peccauerit. nec m
apperat confidendo ne
minus diligit ipsum amando.
nec alienat eidem famu-
laritate subtrahendo.
¶ Nos vero miseri
cui vestigia dei sequi
merito debemus. vnicum
q etiam petenti veniam
et q posse satisfacere
te volumus ex corde mo
etiam iniuriam semel no
bis illatam dimittere.
aut si dimittimus vni
cuique tamen obliuiscimur
quin suo iromodo gra
deamur. et si contingat

aduersitas minime
timeamus: aut minus ap
petamus. aut si
non impetramus illata
iniuria. l'non conquirimus
que duo gracia sunt: fa
miliaritate tamen nos
tra sibi subtrahamus
et consilium et auxilium
necessitatis tempore de
negamus. cum etiam veni
am non petenti nec
mecum exhibenti mei
to preterimus exemplo
ihu cristi. qui per tri
ti fronibus suis venn
a non petentibus sed
irridentibus exorauit.
cum nichil facit deo
sic similiter sicut dicit
crisostimus. quia domi
ni malignis et lede
bus esse placabile et
cum sit tumulus peccato
rum. cum mitis diligere et
pro reis orare. sicut
dns ihus fecit: sicut
dicit glosa super ma
thum. et ita vel
sufficientia dei

Hilo mos est mihi:
quia a nemine est
ap erigit sum posse.
cum ieuniis. orationibus.
vigiliis et elemosinis.
castigationibus corpori
bus. disciplina regula
ri. et similibus: et si de
fiat in magnis opibus
ad diluendi peccata. suf
fitit deo in minimis
sed cum lacrimis ex corde
contrito procedentibus.
ut de ezechia legitur. cui
ius lacrimas respexit
dns: et quindecim annos
sibi addiuit. mutatis
sententiam mortis quam
pethulerat per ysaiam.
Similiter lacrimas beati pe
tri pro peccato ablutio
nem meruerunt. cum audito gallo fleuit
amare pro peccato nega
tionis. In veo lacrima
quis bre non posset. suf
fitit deo cum ebo. et corde
contrito veniente sic

legit de latrone. q̃ tu
dicet dno. memento mei.
respondit. hodie me
cum re. Si vero usu
lmque amittet: gemi
tu tortus pro pleno de
lis recuperet sicut scrip
tu est. Quantus hora
ptor ingemuerit: ors
in statu ei no retor
dubor. Hz si ofirmitas
oim membrorum usu
abstulisset. ep nr me
brum mouere posset. n
gemere pro salutate. ad
huc sufficret deo in bo
na et sincera hois vo
lutate pro offensa gr
uissima. Ita et nos
a nullo amplio deside
rare ~~amplio~~ quidq
delemo. sive secular
sive religioso ep̃tuum
ep sit astrictus voto
si fideliter fecerit pro
posse suo. Compassio
lio nos dei pn
dei est: ep nulli
imputat corporis defec
tus nales. sicut est ce
totti

citas. surditas. men
brorum deformitas q̃lis
cunq: l' defectus nales
in alia? sicut est stoliditas. defectus intelligen
tie. ingenij. memorie.
rationis. aut timor
naturalis. Ppt hui
modi defectus deus ne
mine abiuit. nil' ten
tempnit. Hz defectus
spiales quos auer
sio dei q̃libz posset
cuncte. g̃iuit imputat.
sz in gratiarum quo
rulibz donorum. appeti
tu superfluorum. tristitia
am de profectu bonorum.
gaudium de afflictione
iustorum. bonorum opin
precisione seu detes
tatione. bone fame a
liorum denigratione.
l' diminutione. pua
tu amore firmit te
ne. singulare sensu
nullatenus relinque.
ad placentia hom
ferunt' studere. odme

correctionē. amare
adulationē. quere qr
tiamcas cōsolationēs.
fouē carnales affectiō
nes. et silia ¶ Ita
et nos nemīnē debe
mus despicere si nō ē i
eo sanitas. membro
rū integritas. corporis
fortitudo. forme pul
chritudo. eloq̄tia ve
ris. habilitas ad can
tandū et legendū q̄
nullus p se habere po
test: sed pro haben
tibus debemus deo gratias
agere. pro nō haben
tibus patientiā habere
et ōpti possimus defectus
suos pōrū simplice.
~~Largitas dei~~ m
Alius modus ē i deo:
qp unicuiq; gra
tiā pstat secōm suā
capacitatē. sicut legi
tur i euangelio. qp
vni dedit quinq; ta
lenta. alij duo. alij
vero vnū. unicuiq;
secōm ppriā virtutē. Qm
de ōptōmatibus cor hoīs
p caritatē dei et proxi
mi dilatat. et ōptō ā
plius p bonas medi
tationes. p ferventes
orationes. p iusta desi
deria p opa humili
tatis. et superogatio
nis. habilitat: tanto
maiorē gratiā deus oī
potens elargit. qt. ōpto
diligentius collata gratia
conseruat. et ea quisq;
utit ad laudē dei. et
unicuiq; utilitatem:
tanto ad uberiorem gra
tiā ppabit i pnti. et
gloriā in futuro. Dilata
tus ē ergo cor nrm. et
in ōpti desiderio ppara
tū: ut deus diues in
omnes qui i vocant
eū illū secōm suā mag
nificentiā: habundā
t. sup nos possit effū
dere gratiā suā. Nūcētū
qr etiā cōtingit dis
pensare bona spūalia i

nō

pdicationē. et ī consi-
lijs. adūtat diligētis-
sime ne sīnī det tai
bz. et margaritis pri
tiat ante porcos. sz
dies die eructat ōbū.
et nox nocti īdicat
sciam. horē. psālis p
sciora. ymnis ~~psalmis~~
~~canticis~~ mūdā psalā. tanq
prudens dispensator
prouidet. sicut aplūs
sapiētiā loquebat ī
t' psālis. sed s mipuri
bz nichil n' ihm cris
tū et hūc crucifixū.
Temporalia ueō vnica
ūq ī dīgenti sēdīnta
paciūtē. adē. sēdm
pūrā nūtatē et nō
amplius submūsticet.

~~Distributio dei xny~~

Hīc mos dei ē: qp
ab eo plus egrit, tu
plus tōmuttit, sicut ora
tur ī euangelio luce.
cui ē habundāciq p
uidet ī temporalibz ab
eo egrit ut habūdā
ter prouideat elemo
sinas pauperibz et
tui maiorē tōferat
sanitatē et corporale
fortitudinē. abeo ie
iuniorū. vigiliarū.
oraciōnū. peregrinaci
onū. et bonorū opm
mūq expectat eternā
um. Ite tui pluria
et ḡuiora pīa dmit
tit. seu a pīis tui
dīt. maiorē dilcō
nē. et digniores pē
tentie fructq ab eo
grit. Ite tui excellen
tiora dona gratuita
sūbis vīrtutes. et me
liora nālia. sz īgeni
ū. ītellectūs. memoria.
volūtas. arbitrij li
bertas. et membrorū
ītegritas. spūālia plā
et digniora. sz. devo
cio. securitas cōscīē.
frequentior cōfiden
cia. spīritualē gaudi
diū. maturitas. seri
ū ad pfectionē. sociūtas.
diligentia ad bona
opa. pura ītentio.

zelo aliarū. feruor ora
tionis. adeo frequen
tio tendunt: ab eo
frequentiores gratiarū
actiones merito er
quirunt. Item quē
plus benignus deus ad
cognitionē bonitatis.
eternitatis. immensita
tis. omipotentie. lar
gitatis. caritatis. sa
pientie. mitis. iustitie.
veritatis. fidelitatis.
patientie. humilita
tis. suauitatis. et
nobilitatis. fuit ple
nius et frequentius admit
tit: ab eo habūdan
tiorē laudē et frequē
tiorē et feruentiorem
requirit. Item quē ad
gendū et cognosten
dū maiorē profectionem
illuminat. ut ei opere
tur pleat: et ad cognitio
nis magis ac magis
proficiat. ab ipso magis
expostulat. Nichilo
minus nitere est. ut ipse
ad eande cognoscendā
et imitandum. verbis
et exemplis. orationibus
et desideriis quisqui
que habiles cognoscat.
quibus potest meritat proficiendū igitur nobis est.
ut singula pecunia dūma
nobis commissa tanquam
suum domino restituamus. ne
in oratione redditu quod
nobis commisserat au
ferri mereat. et tum
seruo pigro reddente
dominū talentum in iudi
cio. in tenebras nos
miserabiliter mitti me
reat exteriores Iustitia
iudicium dei

Alius est modus dei: qui
facta hominum non iu
dicat sicut apparent
exterius. sed secundum intentiones cordium interius omnia discernit. quia suam
mensa et ~~reffi~~ infallibi
li scientia: idcirco opera sed
intentionem punit. quem
ut remunerat ex
cellent. Iulit secundum

usone oculorum. aut
sedes auditum aurium indi
care non noverunt opa
homy: sed sine benig
num vultum sine seriosum
nobis ostendant. sine
blande sine asperc no
bis loquant. sine det
munuscula sine non
dent. in omnibus ipsum pos
sumus non tantum quid
fiat. sed etiam qua mte
tione fiat studeamus
advertere: et secundum tale
intentionem regere nos de
bemus. Bonus aut sus
tinendi sunt ab omnibus
veris qui bona inten
tione emendandi gra
dura verba loquuntur.
sicut blanda verba et dul
cia ab eis qui non dilu
gunt. nec aliquid fecun
dum intendunt: sed tantum
plate contendunt. qui
meliora sunt vultica
diligentius dicit salo
mon sicut fraudulenta os
tula odientis.

Veritas dei

Alius mos est dei:
sine ypocrisi: quia
verum est in promissis. fa
cilius est ei ipso teste ce
lum et terram transire.
quam unum verbum suum
falsificari vel mutari.
Non est accepit dnus
ihus verba in vacuo sicut
nos fatimur: sed singula
verba quae loquebatur in
tempe. dictata sunt ab
eterno in sua sapia. Sunt
aut verificantur ver
ba prophetarum ardua
de ipso poetarum. scili
carnatione. natiui
tate. passione. resur
rectione. ascensione. spi
sancti missione. ita
ut complebit resurrectio
generale promissa et
iudicium futurum: et tur
solum promissum pauper
arum. cum dens ad iudicium
dum duodecim tribus israel
in iudicio sicut sedes du
odecim sublimabit. et pro
missum humilium iuge

cum

tu nos sicut mater
filios personalit' tolo
labit. Et promissu hu
milu et superbeu tu
cos strom qd humili
ati et despecti sunt
exaltabit. et superbos
qitu se glorificauerunt
humiliabit Et pro
missum oppressoru tu
ae mandato dei et col
la oppmentu totul
tabit. sta fidelis dnis
i oibz verbis suis: et
quecuq promussit
potes e fatd. Sic et
nos veritates veraces
esse debet. ut pmus
sum. quo nos i bap
tissmo patrini mi
obligauerunt fideli
seruanda: sz. tend
tota fide catholica. et
renuntiad diabolo et
pompis eius. et im
pled quaq detem pcep
ta. Insup q sponte pfe
ta promissum. sine
obedientia. sine con
tinentia. sine absti
nentia. sine religione.
et silia. Ite veraces
debemus esse ad pri
mu: ut sit sermo
nest. ee. no. no. i de.
se qd latini. tordeste
dum: ut si. stis alu
tu promissum. a
si alicu mortuo a
uno i aliquo obliga
ti sum. solue no tar
dem: qz veritate re
quirit deus. et ret
buet habundat. vei
tate totemporibz.
Heu heu qi odiosa e
veritas que optata e.
p qua omnis est sa
lus. Qui ant odit
veritate: odit cristu.
sta xpe dicit. Ego su
veritas. Mihi vero
no solu odiu veritate.
imo etia sui veritatis proditores xpn

Jocis crisostomus. Nō solū
ille proditor est veritatis
qui pala pro veritate
mendacium loquit.
Sed etiā ille qui veritatē libe non pronuntiat,
quā libe pnuntiare oportet. Aut nō libe veritatē defendit. quā libere defendere tēnetur.
proditor est veritatis.
Deus nō est psonarū
acceptor. Dny.

Hic mos est ī deo:
Ep non est psonarū acceptor? Sz sicut
dicit aplus petrus.
Nec ei ī veteri lege potentes et nobiles. sed humiles constituit iudices suppopulū suū. sicut moysē
et iosue. et gedeon
et siles. Nec postea elegit ad regnū potentes et nobiles. sed
de humili stirpe ie
mini saul filiū cis.
et dauid minimū
mt' fratres. de pastuis ouiū ī regē sublimauit. In primitiua ecclesia non
potentes. sapientes,
et nobiles: sed piscatores. ignobiles. constituit principes su
p omnē terrā. pis
~~regnū~~ regnū etiā
tōmittendo. et q̄ stulta sūt mundi elegit
deus id est vocatos: ut
confundat sapientes.
sicut dicit aplus.
Ita hodie multi. tō
fert gtia gratuita pp
ter potentiā. nobilitatē. fortitudinē at
pulchritudinē tempo
lē: sed ī oī gente ac
ceptat deū. et qui
iustitiā acceptat ei
li. sicut dicit petrus.
Nec solū diuites. po
tentes. nobiles et fo
mosos vocat ad celū:
sed etiā pauperes

tetos et flautos. debi
les. ifirmos. et igno
biles. ꝯpellit ihiac.
Et humiles ꝑsone ho
mis ꝑficiuit i ec
clesia dei: et igen
tis spualibz habui
mt. In postremo ꝛ
tia ꝑsonas regui et pna
non. accipiat: sed magis
nii et pui eglie iu
dicabit. Nec ꝑ stom
potentia nobilitate
aut pulchitudine.
sed stom humilitate.
caritate. vniuersaq; i
gloria sublimabit.
¶ Qulit nec nos ꝑ
sona tui ꝓ debem ac
cipe: quia ut dicit g
gorius hoiem ob hoc
qe ho. id e. qp ad
ymagine dei fruis e
debem honorac: no
ob aliquid qd tu ca
ps e. id est. ppt di
uitias. vestes pre
sas. potentia. nobilita
te. aiorum et cogna
torum multitudinem.
Sed accepto ꝑsona
rum i scriptura pro
magna ipsius ꝓ repu
tat. Absit ut porta
tor vita diuitiis. nobi
lis. et potentis habe
tur solatione
sua. i paupertate con
mendet. vita papa ꝓ
ri et afflictorum hic
gementium irrationa
bilis reprehendit. Ab
sit etia ut confessor
ppt iuuentute. pul
chitudine. potentia
diuitias. et nobilita
te. l ppt suis luctis et
commotis potius vnus a
diat qp alius. l ad ps
tis labore cat. aut plus
temporis expendit tu
ipo. qp tu sene pauper
re ifirmo ignobili.
q forte amplius indige
ret. sed talibz hat in
tentio e assistendum ac
possit magis qp alij

petrare: et plures ad pe-
tendum tonsure absit etiam
ut dantes etiam elemosinam
pauperum personas accu-
piant. Si vero maior et
indigentia. magis et
frequentius det elemosi-
na: et qui ad maiorem
perfectionem perfecte cognos-
cuntur. maiori subsidio ad
uniuersos. In omnibus tui secun-
dum doctrinam apli ~~tu homo~~
~~in honore~~. et tu dele-
ui tu honore deuoti honore.
et tu honore. honore:
et tu amore. amore:
et tu familiaritate
familiaritate. vel ma-
iores sanctitatis. vel iuniores
ordinis clericalis. Cu-
ra de creaturis. Prum

Alio et mos dei. qui
ipsi cura de om-
nibus creaturis. tam de
minimis. quam de maxi-
mis animalibus. natalibus.
volatilibus. etiam de pas-
seribus: quorum duo ve-
nient dupondio: nec unus
est in oblivione coram
deo. Item de magnis et
parvis omnibus: sicut omnia
in eo conservat. cibus
vite necessaria tribuit
subministrat. Item de qua-
tuor elementis mundi.
et omnia quae ab eis nas-
cuntur. vel nutriuntur
sive vegetentur. ut herbe
et arbores. sive bru-
tum ut cetera ~~alia~~
animalia. Precipue vero
gerit curam hominis: quos
ad ymaginem et similitu-
dinem suam fecit. quos me-
bra dilecti filii sui constitu-
ut. et templum spiritus
sancti ordinauit. singu-
lis singulos angelos
ad custodiendum deputauit
in carne et sanguine
pauperissimi omnipotens
sui reficiens. quod ad
hunc pertinet. pecu-
bus timentis suis vite
necessaria prouidet habun-
dantia quam amicis. Item tu

ra gerit animarum. qbz ob
lationes sacerdotum profi
tuunt ad penarum re
medium: lus ipsis sacer
dotibz et eisdem oblatio
nibz mdigne offerem
hbz dapnatio generet
dilit p desideria terrenorum
phantis et p suffragia
mulitatis ecclie adiu
uat. Et licet hoies o
rationibz. elemosinis.
ieunijs. peregrina
tionibz ortha caritate
fratis ppria ptem dele
non sufficiant. pne
tamen credendum pt. q
et eisdem mitigationem
et absolutionem pena
rum et benignitate dei
suspiciunt. cum procis
fiunt. si inuenerint me
ruerunt in seculo. In
gelorum curam etiam magis
nam habent. quos in ta
ta beatitudine manens
absq omis malo expi
entia conseruant im
munes. et conseruat
dilit et nos cu
ram gerere debemus quorum
cum creaturarum. ut
singulis secundum debi
tam dei ordinationem
vtamur. ne in die iu
die iudicij ipsis m
malitie mee testimo
nium habeamus. Item curam
omnium hominum ut commodum
incommodum singulorum
nobis medullitus as
sumamus: ipsosque abinusta
cia reprehendentes. desi
deriis. orationibz et bo
nis exemplis in omni
confortemus. Item curam
animarum in purgatorio ut
ipsorum penas opibz
nre fideliter mitigare
curemus. Item curam age
lorum. ut premium qd
ipsis ex eorum obsequio
et custodia de nobis
proficum delectat: ex cul
pa nra ipsis nullate
nus subtrahat. Item
curam dei pre omnibz ge
rere debemus sollicite ut
sp et vbique qd qd ei
de nobis magnificum pla

creat et ad que nos mir
me ordinauit oc
ni. ¶ ~~Quomodo~~
Hic de ira
mos dei. q nu
quam turbat. et licet
scriptura sepe referat
de ira et furore dei.
negetur tamen credendum
ipm ~~ipm~~ posse turbari, sed
tui potius videtur. l'
ex iustitia ignia sbt
hit. nasci dicit. et
turbari: ipse vero i
passabil' no hmis to
tarum. et tate simpli
citatis e. et tanta sibi
totum ditatis et felicitatis
inata. q in ipo nul
la turbatio totum het
¶ Dilit et nos q
tutucq possumus tur
bationem mam vitae
debemus: q modica
l' potus nulla gratia
q esse pt i aia perur
bata. sic vitandum no
turbationem nitia est
vehemes circa deum or
tuparcio. et dilitio fo
tis ut mors, q vitate
mortis opet i nobis.
ut mala opa prov
morum videtes non
videamus. et verba
noxia l' nos totia
via audietes no au
diamus: nr cordi mu
tum talibus occupem qr.
sicut sum q si teri et sur
di. et q si muti. quasi
no habentes cordi. ~~m~~
sicut dauid de se dicit.
Ego tanq surdus non
audiebam: et sicut mu
tus non aperiens os
suum. insistentes tm fi
delit et ferment hys
q dei sunt: et alios
i oibus apte tostie
linquentes. sine un
dicto platorum. sine qr
heme vindicte dei
dicentis. mihi vindic
ta et ego retribuam
eis i tempe. Dilit et
aliorum turbationem q
tutucq possumus ta
no bui

ue debemus. ne ipi nos
contrario pturbent. ut
sepe fieri solet. ut hoc
remordente conscientia
ipi habeamus. Quod
fit. meditationibus. mis
sis desideriis. orationibus
alusis bonis operibus
subtrahat omnipotens
ti. sive in celo. sive in
terra bonis et malis.
sive in purgatorio. nos
turbatione et instabi
tausa promouentibus.
omnis de amatore iusti
tie iustitia in nouis
sio die non relinquit.
~~Deus non querit com~~
~~modum suum &c.~~

Hic est mos dei.
qui omnibus operibus su
is et ordinatione nu
llum commodum sui res
picit: sed prime et
principalit etine et
immense beitatis sue ho
nestatis sue ~~sua~~. et hoc
ad humane et angeli
ce creature utilita
tem. In creatione ipse
et conseruatione
celorum et quinque ele
mentorum et omnia q
in eis sunt. non consid
erat suum commodum. sed
hominum et angelorum
firmum solum. quod ordi
nat in creaturis quas
bustibus. sive sit tem
perie. sive in tempe
ries. sive penuria
~~frumenti~~ fructuum. si
ue habundantia. sive sa
nitas sive pestilen
tia. Quando etiam fiunt
tria hoies conferendo
gratiam. sive subtrahe
do. sive permittat eos
infirmos esse. fortes. debi
les. infirmos. pauperes
sive diuites. mi
ne sive mori. sive per
mittat regnare bo
nos sive malos. tue
ri sive affligere paupe
res. sive iuste iudica
re. sive iniuste iudica

ota ordinat. ota fa
cit. ota permittit pp
t suā ĩestimabilē
bōitatē. et hoīm cō
munē vtilitatē. Sic
milit ĩ oīb; desidē
ij. oratiōib; ieiun
ijs. elemosinis. vbi
nrīs. et ĩ alijs oīb;
q fiūm. dimittim
sustinem. adeo pu
ra; ē mā ĩtēto
ut nr placētiā. nr
displicētiā hoīm.
at nrm cōmodū at
tēdim. aut ffiā ĩ
pnti. aut gloriā m
futuro; sed tantū
mō pure et pnipa
lit pp dei amirabi
lē bōitatē. et secū
dario proximorū
salutē. Ds qntoma
gis et puri; partē
dei respicim. et q
tomim nrm et
aliorū ~~futurē~~ vtili
tatem attendim.
tanto acceptabilē
deo. et tanto vnusi
tati fructuosi; op
nrm. Ecce quantū
deo deperit et vnū
sitate. q ĩ fiīs mēis
aliquid respicim. ñ
pure dei bōitatem.
Cū ei ventilabro suo
separabit paleā a tri
tico sicut dicit matth
ijs. id ē p sapiām su
am purū diuidit ab
ĩ puro: tūc solū triticū ĩ
horreū assumet; palea
cōburente. id ē solū
id qd pter deū factū
est pure l' dimissū l'
passū. ĩ celo remune
rabit. et vnusitate p
tale ~~redditur~~ reddet.
dicente pheta. Secū
buet mihi dns secū
dm iusticiā meam: et secū
dm puritatē manuū me
arū ĩ cōspectū oculorū
eius. ~~Deū ota bñ fecit~~
Hic est mos dei: q
ota opa sua ĩ sumo

bñ fecit. ¶ Quis q̃ ppe
cli et terre angelorꝫ
et hom̃. et aliorũ cre
aturarũ adeo bñ fecit,
ut melꝰ cogitari
non possit. ¶ Dilit opꝰ
redemptionis qõ neq̃
aliꝰ neq̃ ĩ celo neq̃ ĩ
terra neq̃ sub cĕlo fa
cĕre potuit sicut legit̃
ĩ apocalypsi ĩ sũmo bñ
fecit. prudent' ꝑmten
te diabolũ ĩ lugno q̃
vicerat sb̃ humana
fragilitate, semp celãs
diuinam potentiã: q̃a si
demones cognouisset
ut aplus dicit. nũq̃
dñm glorie crucifixis
sent. id ĕ crucifixi ꝓsau
fissent. ¶ Dilit dcõ ho
die fecit sive ptã ꝑm
dicit sive dissimulet
ꝓt' pnãm. sive gra
tã sb̃traheat. si
ue cõferat, sive fideli
aĩ q̃q̃ se familiarĕ
q̃q̃ alienũ exhibeat.
sive sit ventꝰ. sive plu
uia. sive aura frigida.
sive calida: sive sicca
sit via sive madida.
sive fructũs terre ha
bundet sive pereat.
pro illo tempe melꝰ
fieĩ nõ posset. quia
ex numia caritate. et
benignitate dictãta
sua ĩmensa, sapiã. si
gula debito tempore
opat̃ ¶ opꝰ ꝑ remu
neracionis ĩ sũmo be
ne facit, cũ sĩgulis
ptibus et sĩgulis me
bris que fecerũt ãma
ĩustatis reddet iusta
pena pro q̃ntitate
et qualitate cõmissio
nis: et cũ sĩgulis bonis
voluntatibꝫ, ꝓbis fuis.
et exemplis, iusta
mercede restituet.
pro q̃ntitate caritatis.
¶ Dilit et nos cũ
diligentia apponĕ de
bemꝰ. ut sĩgula opa
mã ꝓtium vnq̃q̃ melꝰ

aĩ

f 4

possum? faciam? ex oī
vtute dñi nr ihu xpi.
et tū oī desideō triūphī
tis et militatis ecclie:
et sb noīe treatoris.
quasi tota salus mā et
oīs laus dei et vnū
sitatis vtilitas ex vno
ope dependeat. ffi nū
q̃ ad illud op̄ reū
suri. neq̃ op̄ aliud
postmodū ītepturi.
Quoties et aliqd op̄
facim? ad aliud op̄
feruēt' ꝓpeiantes. ex
solo desideō altēr opis
latestit aūm? ī ope ī
quo sum? per bi ītia.
Qui sum? ī oratione
l' ī alio ope. et ꝓpō
m? scribē l' studē. sta
ti circa oratione mi
nuitur nr affectus.
et cito absoluim? ab ītepto. bonitas dei ra'ne xxii

Aliquos est dei
q̃ nūq̃ indicat
vel aliud op̄ fiēt

secōm ꝓteritā l' futu
rā malicā l' bōitate
quā ñ cognoscit
hoīe: sed secōm ꝓnte
iustitiā l' iusticiā.
sicut pālū nō dāpna
ut ꝓpt' ꝓteritā malī
tiā: nr indā saluā
ut ꝓpt' ꝓteritā iusti
tiā. Dz nos mi
seri q̃ ptūtūs alios
ꝓficiat ī vtutibz l'
ī statu: fiēt' tamē
ꝓterite recordām ī
iustice. In aūt iusti
tadens a via iustice:
ī aliquo sel' excedit.
et si ītrepistat. ne
q̃q̃ tamē status ꝓte
rite recordam. ~~Iu~~
~~seruordia dei~~ xxiii

Aliq̃ ī mos dei:
q̃ nūq̃ plus pu
nit ī idipm. si vna pe
na sufficiat. et si sat
t' correctus ītei pla
cellat. Hos aūt miseri
rī pro vna nob illā
iuria

tentū si esset possibi
le q̄muores molestias
īferrem⁹. De confor
matiōe aīe addeum.
Nisi ch[ri]s aīā toto 24
nisu conforīe se
debz ꝑdc̄is diuinis mo
ribz pro posse suo ꝗ̄
to eī conformior e
rit ī istis aīā creato
ri suo ī hoc seculo. tā
to erit cōformior ī
futuro. et q̄nto cōfor
mior tanto beatior:
et laudabili⁹ deo et v
niuersitati vtili⁹. Jam
gaudendū ē fideli aīe:
quia ꝑdc̄os mores
dei habebit ī et̄na
vita. cū ei siles eri
m⁹. et videbim⁹ eū
sicuti est. Oracio
Deus pissime de⁹. q
aīe nr̄e tuā ymagi
nē absq[ue] mō deside
rio īp[re]ssisti: petim⁹
ꝓpt̄ omne qd̄ tu eis
ꝑdc̄os mores miseri
cordit̄ īmprime no
tū de q[ui]b[us] d[icitu]r

bis. ne īvanū m
ta nos laborauerit.
ne īvanū ꝑmo pi
culose viuam⁹: si nō
tum seruiū cura adsi nos
nē debitū ꝑoncam⁹.
In oībz nō possim⁹
deū imitari. xxv
Sunt et alij more
sī deo. ī quibz nō e
ꝑmitand⁹. sed poci⁹
āmirand⁹. sc[ilicet] q[uod] ip̄e so
lus occulta cordiū scru
tat̄. solo seipm̄ ꝑfc̄e
cognoscit. et amat
et fruit̄ et laudat:
ip̄e sibi solus sufficit.
et non īdiget extrī
seco: ab ip̄o solo oē bo
nū procedit. oīm bt̄i
tudo ī ip̄o solo cōsistit.
Jp̄e solus habz īmorta
litate. et īhabitat lu
cē īaccessibile: ip̄e so
lus de nichilo aliq̄d
facit. ip̄e sol⁹ oīa ī eē
cōseruat: ip̄e sol⁹ pec
cata cōdonat. ip̄e sol⁹

F

sint horā iudicij. nec
solū sint numerum
electorū. bēdictus deus.

Amen

Explicit tractatus be
ati thome de diuis
moribus possidere
zud isselborch

Gerhardus Groet

Nota quōdam articulos
de fornicatione quos ve
nerabilis magist. Gera
rdus dictus groet pie
memorie collegit. Ho
rū probatio et veritas
hujusmodi pro ī quōdam simone.
quē idem pius magist.
torā ecclēsiā diuersorū
pnp̄ pōdera. et ī scrip
tura redegit. Et si ab
ī alios horū articulorū du
bitauerit. probitatem
eius et veritatem tōfirma
tionē p diuisa dicta sancto
et iuristarū ī codē
mone habitādi ī uici
re poterit. et nos ar.
ī forma sic nec cōstō
scripsit legē sequūt
hic

Vt q̄ ēt maiōr no
toriū fornicatorū
dyri et cōscripsi: dico
et dicturus sū. sūcpe
tēat manifeste et la
reat singul. ne q̄ ta
lūpnātū. et malēdo
mū rēas odiētū. et
mas q̄ alī nō desint. me
grātūs alī dyrisse à scrip
sisse. cū dyri. dico à
dyrtur sū. medan
t cōfingant. Ideo ū
pro ea vnūs pula
ficēt et ārs sic q̄ hac
materia ītendo defen
dē: iudicio sēt roma
ne ecclē. et aplice sē
sūno: et omī melio
sentiēntū. q̄bz ī oībz
et p oia ī hys et ī
hys q̄buscūq; q̄ dico
et dicturus sū hūlī
me me submitto ēt
quant à rorigāt à
cōdēnāt. si sūt à pos